

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

سال ۱۳۹۲

بخش اول

(فروردین تا شهریور)

پژوهشگاه شورای نگهبان

سرشناسه: جمعی از پژوهشگران
عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان، سال ۱۳۹۲، بخش اول (فروردین تا شهریور)
تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران.
مشخصات ناشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵.
ISBN : 978-600-8378-04-4
۱۳۴ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: نمایه.
موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات
موضوع: Shoraye negahban -- Publication of proceeding
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ م۹ش/۲۵۱۲ KMH
رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۵۱۴۶۱

مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۲ بخش اول (فروردین تا شهریور)

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران به ترتیب حروف الفبا:

حسن افراسیابی، عمار امیری آرانی، محمدحسن باقری، محمدبرزگر خسروی، عباس حسن خانی، سعید رحمانیان، علی زمانیان
جهرمی، حمیدرضا صادقیان، سید محسن طاهری، حسین فاتحی زاده، کاظم کوهی اصفهانی و فهیم مصطفی زاده
پیاده سازی و تنظیم: سید حامد چاوشی، محمدحسن سامع، علیرضا صحت قول نیکی، یاسر مجاهد، رضا نادى زاده و سعید همّت یار

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۵ - تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۰۴-۴

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

فکس: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۸۰

تلفن: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۲/۲/۴

طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده

در اثر حوادث غیر مترقبه

مثنی جلسه - بسم الله الرحمن الرحيم. اولین دستور جلسه‌ی امروز، بررسی «طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیر مترقبه»^۲ است.

«ماده واحده - دولت و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظفند با استفاده از اعتبارات ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۸۷/۲/۳۱ و ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ (منابع پیش‌بینی شده در بند (ج) ماده (۲۱۶) و بند (ش) ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران) و سایر منابع مرتبط، اقدامات زیر را انجام دهند و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ملزم به اجرای آن می‌باشند:

۱- دولت مکلف است در موارد تخریب‌های گسترده ناشی از حوادث غیرمترقبه به استناد اصل (۱۳۸) قانون اساسی فوراً ستاد راهبری بازسازی را مشابه مصوبه ۱۳۸۲/۱۰/۲۸ هیئت وزیران تشکیل دهد و اختیاراتی را به کمیونی مرکب از وزیران مربوط واگذار نماید.

ستاد راهبری بازسازی موضوع این بند مکلف است همانند مصوبات ستاد مذکور را در ارتباط با تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز مناطق آسیب‌دیده و جبران خسارت‌های وارده به اموال و احشام مردم و مجرمان و خانواده متوفیان حوادث مذکور و ایجاد امکانات لازم برای پیشگیری از هرگونه حوادث غیرمترقبه و بحران احتمالی، حسب مورد تصویب و اعمال کند.»

آقای جنتی - خیلی خوب، اگر راجع به این بند مطلبی دارید بفرمایید. آقای علیزاده، شما نظری ندارید؟

آقای علیزاده - آقایان مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان در

۲. طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیر مترقبه در تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۱۵۰/۲۲۳۴ مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۶ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۲/۴ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. این مصوبه، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۲/۳/۱۹ مجلس، در مرحله‌ی دوم رسیدگی مجدداً در دستور بررسی شورای نگهبان قرار گرفت که در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۹ بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۰۴۲ مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

مشتمل بر موضوعات زیر:

- ۱) نطق پیش از دستور
- ۲) طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه
- ۳) لایحه معاهده استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان
- ۴) طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی
- ۵) اصلاح اساسنامه مرکز توسعه تجارت الکترونیکی

تلاوت آیاتی از کلام‌الله مجید

نطق پیش از دستور

آقای جنتی - بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا و مولانا ابي القاسم محمد و على اهل بيته الطيبين الطاهرين المعصومين لا سيما مولانا صاحب الزمان عجل الله تعالى فرجه الشريف.

«مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا»^۱

رحلت برادر بزرگوار و عزیزمان حضرت آیت‌الله رضوانی - رضوان الله تعالی علیه - را به شما عزیزان و همه‌ی مردمی که از برکات وجود ایشان در مسجد و غیر مسجد استفاده می‌کردند، تسلیت عرض می‌کنم. خداوند ان‌شاءالله روح ایشان را با ارواح پیامبر و آل پیامبر سلام الله علیهم اجمعین محشور فرماید. جای ایشان خالی است. ایشان مدتی را به سختی در بیمارستان‌ها گذراندند. دوران معالجاتشان خیلی طولانی شد.

اجمالاً برای روح پاکشان درود می‌فرستیم. از خداوند متعال، رحمت و رضوان را برای ایشان طلب می‌کنیم. إلی أرواح جمع المؤمنین و المؤمنات و إلی روح صدیق العزیز، رَحِمَ اللهُ مَنْ يَفْرَأُ الْفَاتِحَةَ مَعَ الصَّلَاةِ.

۱. سوره‌ی احزاب، آیه ۲۳. «در میان مؤمنان مردانی هستند که بر سر عهدی که با خدا بستند، صادقانه ایستاده‌اند؛ بعضی پیمان خود را به آخر بردند (و در راه او شربت شهادت نوشیدند)، و بعضی دیگر در انتظارند؛ و هرگز تغییر و تبدیلی در عهد و پیمان خود ندادند.»

آقای اسماعیلی - بله، دولت می‌گوید من خودم این کارها را انجام می‌دهم.

آقای علیزاده - دولت می‌گوید من خودم انجام می‌دهم. این اختیارات، طبق قانون اساسی مربوط به دولت است. بعد از این، دولت مختار است [که اختیاراتش را به کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر واگذار کند]. اگر این اصل نبود، دولت نمی‌توانست این اختیارات را حتی به آنها (کمیسیون متشکل از وزرا) هم واگذار کند. مجمع مشورتی فقهی ایراد خیلی خوبی گرفته است. خدا حفظشان کند. ایرادشان، ایراد واردی است. هیئت وزیران می‌تواند این اختیارات را بدهد [و نباید ملزم به انجام این کار باشد]؛ چون ممکن است بگوید من نمی‌خواهم اختیاراتم را واگذار کنم.

آقای جنتی - کسی حرفی ندارد؟ رأی بگیرید.

آقای سلیمی - ببینید آقای علیزاده، موضوع این است که در یک منطقه‌ای، حادثه‌ی غیرمترقبه‌ای رخ داده که منجر به مشکلات گسترده‌ای شده است و قانون‌گذار برای جبران آن می‌گوید دولت در رابطه با جبران این خسارت‌ها و کاهش خسارت‌های احتمالی بیاید یک چنین کارهایی انجام بدهد. آن قسمت از اصل (۱۳۸) که مد نظر آقایان مجمع مشورتی فقهی است این قسمت است که: «دولت می‌تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیسیون‌ها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم‌الاجرا است.»

اینجا چه تنافی با هم دارند؟ اگر این مصوبه درباره‌ی کارهایی که به صورت متعارف در اختیار وزیران است و وظیفه‌ی آنها است، می‌گفت دولت در فلان یا فلان وزارتخانه می‌تواند این کارها را انجام بدهد، آنجا می‌گفتیم که این حرف مخالف این قسمت از اصل (۱۳۸) قانون اساسی است؛ ولی مجلس که در کارهای جاری وزارتخانه‌ها وارد نشده و قانون‌گذاری نکرده است.

آقای علیزاده - آنها وزارتخانه نیستند، [کمیسیون هستند]؛ چون اصل (۱۳۸) مربوط به وزارتخانه‌ها نیست.

آقای سلیمی - در خصوص حوادث غیرمترقبه فقط دولت مسئول است؟! کس دیگری مسئول نیست؟!؟

آقای علیزاده - بله، اگر موضوع، اجرایی است، فقط دولت مسئول است.

آقای سلیمی - نظام در این باره مسئولیت ندارد!؟

آقای علیزاده - نظام باید کار را تحویل [دستگاه‌های مسئول بدهد]. دستگاه‌ها هر کدام باید وظیفه‌ی خودشان را انجام بدهند. اگر جرمی واقع شد، قوه‌ی قضائیه باید به آن رسیدگی کند؛

این باره فرموده‌اند: «مکلف نمودن دولت و الزام دولت به تشکیل کمیسیون مربوطه نافی اختیار دولت و هیئت وزیران و نافی وجود حق اختیار برای هیئت وزیران که در ذیل اصل (۱۳۸) به آن تصریح شده است، می‌باشد و لذا بند مذکور بدین جهت خلاف اصل (۱۳۸) دانسته شد.»^۱

آقای مؤمن - اصل (۱۳۸) قانون اساسی را قرائت کنید.

آقای علیزاده - این اصل، به دولت اختیاراتی داده است؛ یعنی دولت «می‌تواند» کارهایی انجام بدهد. آیا این معنایش این است که جای دیگر نمی‌تواند دولت را الزام کند؟

آقای مؤمن - نه، می‌تواند. منتها اینجا ...

آقای سلیمی - [این اصل و شبیه آن] مثبتان هستند و نافیان نیستند. این اصل می‌گوید هیئت وزیران باید این کار را بکند، [ولی نمی‌گوید دیگری نمی‌تواند آن کار را انجام دهد].

آقای علیزاده - نه، اجازه بدهید اول این اصل را یکبار بخوانیم: «اصل یکصد و سی و هشتم: علاوه بر مواردی که هیئت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود، هیئت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان‌های اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیئت وزیران حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد. دولت می‌تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیسیون‌ها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم‌الاجرا است. تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولت و مصوبات کمیسیون‌های مذکور در این اصل ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می‌رسد تا در صورتی که آنها را بر خلاف قوانین بیاید، با ذکر دلیل برای تجدیدنظر به هیئت وزیران بفرستد.»

بند (۱) ماده واحده می‌گوید دولت حتماً باید این کار [= تشکیل ستاد راهبری بازسازی مرکب از وزیران مربوط] را بکند. این حرف حتماً اشکال دارد. اشکالش این است که به دولت می‌گوید تو حتماً باید این کار را انجام بدهی و اختیاراتی به این کمیسیون‌ها بدهی، در حالی که ممکن است دولت نخواهد در اینجا اختیاراتش را به کمیسیون‌ها بدهد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله، اشکال دارد.

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۵۹۹/ف/۹۲، مورخ ۱۳۹۲/۲/۳، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/FtEb>

مهم است؛ لذا کل هیئت دولت درگیر این قضیه می‌شود یا اصلاً فرض کنید بخواهد یک نماینده‌ی ویژه بگذارد؛ یعنی راه حل بازسازی و برون‌رفت از این بحران، پیدا کردن بهترین راه حل یک کار اجرایی است که این امر در حیطه‌ی اختیارات دولت است. حالا مجلس آمده همه‌ی اختیارات را منتفی کرده و می‌گوید فقط از این راه باید مشکل را حل کنید. به نظر می‌رسد این موضوع مغایر اصل (۱۳۸) قانون اساسی است.

آقای جنتی - من هم حرف‌های آقای سلیمی را تأیید می‌کنم. واقعاً شما می‌خواهید یک ایراد بی‌مورد بگیرید.

آقای مؤمن - «می‌تواند» یا «باید»؟

آقای علیزاده - این ماده دو اشکال دارد: نه تنها خلاف اصل (۱۳۸) است که خلاف اصل (۱۲۷) هم هست.

آقای اسماعیلی - بله عرض کردم.

آقای علیزاده - بله، آقای دکتر هم فرمودند. این اصل می‌گوید: «اصل یکصد و بیست و هفتم: رئیس‌جمهور می‌تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیئت وزیران، نماینده یا تصمیمات نماینده یا نمایندگان مذکور در حکم تصمیمات رئیس‌جمهور و هیئت وزیران خواهد بود.» آنکه باید [نماینده ویژه یا تشکیل کمیسیون متشکل از چند وزیر را] تصویب کند، هیئت وزیران است؛ هم در اصل (۱۳۸) و هم در اصل (۱۲۷). بنابراین در این مصوبه که مجلس می‌گوید دولت همین یک طریق را باید انجام بدهد و باید هم انجام بدهد، اشکال دارد. دولت می‌گوید من می‌خواهم یک وزیرم را به محل حادثه بفرستم تا کارهای مربوطه را انجام بدهد یا ما می‌خواهیم خودمان این کارها را انجام بدهیم، اما در مقابل این ماده واحده گفته است، در مورد تخریب گسترده‌ی ناشی از حوادث، دولت حتماً باید نمایندگانی تعیین کند که به محل حادثه بروند [و به امور رسیدگی کنند]. این اشکال دارد. اشکالش مسلم است. بالاخره [ماهیت این] کار، اجرایی هست یا نیست؟ اگر اجرایی نیست، مجلس نمی‌تواند به دولت بگوید تو انجام بده و اگر اجرایی است، تکلیف امور اجرایی را باید معلوم کرد [که اختیار انجامش به دست خود دولت است].

آقای جنتی - قانون می‌تواند دولت را الزام کند که فلان کار را انجام بدهد.

آقای علیزاده - آنجایی می‌تواند که خلاف قانون اساسی نباشد. قانون اساسی می‌گوید هر وزیر کار خودش را انجام بدهد. هیئت وزیران کار خودش را انجام بدهد. اگر هیئت وزیران بخواهد،

مجلس هم باید تقنین کند؛ دولت هم باید [قوانین و مقررات را] اجرا کند. مگر اینجا با جاهای دیگر فرق دارد؟!

آقای سلیمی - نه، دولت چه چیزی را باید اجرا کند؟

آقای علیزاده - وظایف خودش را باید اجرا کند.

آقای سلیمی - وظایف خودش را؛ من هم حرفم همین است. ما اینها را قبول داریم. نمی‌گوییم نه. دولت وظایف خودش را اجرا کند. اما اینجا که یک حادثه‌ی غیرمترقبه‌ای رخ داده، آیا همه‌ی وظایف به عهده‌ی دولت است و دیگران هیچ وظیفه‌ای ندارند؟! **آقای علیزاده** - مجلس که نمی‌گوید من [وظایف دولت را] انجام بدهم!

آقای سلیمی - قانون دارد می‌گوید ما در این موارد یک راهکار خاصی در نظر بگیریم.

آقای مؤمن - راهکاری که خلاف قانون اساسی باشد؟

آقای سلیمی - راهکاری که خلاف قانون اساسی هم نباشد، نه اینکه باشد. ولی این جزء وظایف اولیه‌ی دولت نیست که [هنگام وقوع حوادث غیر مترقبه] بیاید وارد کار بشود. در اینجا به دولت می‌گویند در جایی که چنین حوادثی رخ داد، شما بیایید کارها را ساماندهی کنید.

آقای علیزاده - به نظر من این جزء وظایف اولیه‌ی دولت است.

آقای سلیمی - اینکه کارها را سامان بدهد؟ دولت بیاید از بودجه‌هایی که مجلس در اختیارش قرار داده در راستای ایجاد یک کمیسیون که بتواند این کارها را بچرخاند [استفاده کند]. به نظر می‌رسد که این یک اختیارات اضافی و غیر از آن اختیاراتی است که در راستای وظایف وزارتخانه‌ها و دولت به آنها واگذار شده است. این چیز اضافه‌ای است. مجلس می‌خواهد برای این حادثه‌ی پیش‌آمده به دولتی‌ها تکلیف کند که این کار را انجام بدهند و این هیچ تنافی با [اختیار دولت در تشکیل کمیسیون متشکل از چند وزیر، مقرر در اصل ۱۳۸] هم ندارد به خصوص که هر دو مثبتین هستند. حالا آقایان می‌خواهند بگویند بین «می‌تواند» و «الزام» تنافی هست! نه، مصوبه همان «می‌تواند» را می‌گوید، که با یک تأکید بیشتری انجام بدهید.

آقای اسماعیلی - موضوع این ماده، بازسازی مناطق بحران‌زده نیست که بگوییم وظیفه‌ی دولت است یا جای دیگر. موضوع این ماده الزام به تشکیل یک کمیسیون خاص است و این، همین‌طور که مجمع مشورتی فقهی گفته است با اصل (۱۳۸) قانون اساسی مغایرت دارد. مطابق اصل (۱۳۸) الزامی نیست که دولت حتماً از طریق کمیسیون خاصی برود به این مشکل رسیدگی کند. ممکن است دولت بگوید نخیر، این مسئله خیلی

آقای مؤمن - اشکال را می‌خوانم: «اتفاق ذیل این بند نیز خلاف ذیل اصل (۱۳۸) قانون اساسی دانسته شد؛ زیرا بر اساس اصل (۱۳۸) قانون اساسی، مصوبات کمیسیون‌ها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور، لازم‌الاجرا است؛ در حالی که مستفاد از اتفاق ذیل بند (۱) ماده واحده آن است که مصوبات کمیسیون مذکور - هر چند در فرض عدم تأیید رئیس جمهور - لازم‌الاجرا می‌باشد.» اطلاقش در فرض عدم تأیید رئیس جمهور دارای اشکال است.

آقای عزیزاده - این مصوبه می‌گوید: «ستاد راهبردی بازسازی» یک بار این قسمت مصوبه را بنخوانید: «ستاد راهبری بازسازی موضوع این بند مکلف است همانند مصوبات ستاد مذکور را در ارتباط با تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز مناطق آسیب‌دیده و جبران خسارت‌های وارده به اموال و احشام مردم و مجرمان و خانواده متوفیان حوادث مذکور و ایجاد امکانات لازم برای پیشگیری از هرگونه حوادث غیرمترقبه و بحران احتمالی، حسب مورد تصویب و اعمال کند.»

آقای کدخدایی - ولی نگفته بدون نظر رئیس جمهور. **آقای عزیزاده** - گفته تصمیمات با تصویب این کمیسیون اعمال می‌شود، [بنابراین] تأیید رئیس جمهور را نمی‌خواهد. این ماده دارد می‌گوید این کمیسیون خودش تصمیماتی تصویب کند و بعد آنها را اعمال کند. این بند مصوبه حداقل این ابهام را دارد که هر کسی آن را بخواند می‌گوید نیاز به تصویب رئیس جمهور ندارد.

آقای مؤمن - این مصوبه اطلاق دارد.

آقای عزیزاده - آقایانی که اطلاق این قسمت مصوبه را خلاف اصل (۱۳۸) قانون اساسی می‌دانند، رأی بدهند.

آقای جنتی - شما که اصل ماده را اشکال کردید دیگر.

آقای اسماعیلی - این بخش ماده واحده مبنیاً بر آن ایراد قبلی، ایراد دارد.

آقای عزیزاده - رأی آورد. هفت تا شد.^۴

منشی جلسه - در بند (۲) ماده واحده آمده است: «از تاریخ تصویب این قانون، سازمان مدیریت بحران کشور با اختیارات قانونی در امر بازسازی مناطق آسیب‌دیده در محدوده اختیارات ستاد مذکور در بند (۱) زیر نظر ستاد راهبری بازسازی فعالیت می‌نماید.»

۴. بند (۱) نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۰۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱: «۱- ... همچنین اطلاق ذیل این بند از این جهت که مصوبات ستاد مذکور را در صورت عدم تأیید رئیس جمهور نیز لازم‌الاجرا می‌داند، مغایر اصل (۱۳۸) قانون اساسی شناخته شد.»

[می‌تواند برخی از وظایفش را به کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر واگذار کند]. اما اینکه مجلس به دولت می‌گوید تو حتماً باید این کار را انجام بدهی، اشکال دارد دیگر. این مسلم است.

آقای یزدی - آقایان مجمع مشورتی فقهی هم همین اشکال را گرفته‌اند.

آقای عزیزاده - مرکز تحقیقات هم همین اشکال را گرفته است.^۱ مجمع مشورتی فقهی هم همین مورد را اشکال گرفته است. این اشکال وارد است.

حضرات آقایانی که بند (۱) را خلاف اصل (۱۳۸) قانون اساسی و حتی خلاف اصل (۱۲۷) می‌دانند، رأی بدهند.

هفت رأی دارد. همه‌ی آقایان خلاف اصل (۱۳۸) بودن این بند را مسلم می‌دانند.^۲

آقای جنتی - خوب است. بقیه‌ی مصوبه هم خواندن ندارد.

آقای عزیزاده - همه‌ی مصوبه را خواندند.

منشی جلسه - نه، حاج آقای جنتی بقیه‌ی بندها را می‌گویند.

آقای عزیزاده - ایراد دوم مجمع مشورتی فقهی به این مصوبه این است: «اتفاق ذیل این بند نیز خلاف ذیل اصل (۱۳۸) قانون اساسی دانسته شد؛ زیرا بر اساس اصل (۱۳۸) قانون اساسی مصوبات کمیسیون‌ها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم‌الاجرا می‌باشد، در حالی که مستفاد از اتفاق ذیل بند (۱) ماده واحده آن است که مصوبات کمیسیون مذکور - هر چند در فرض عدم تأیید رئیس جمهور - لازم‌الاجرا می‌باشد.»^۳

آقای مؤمن - ماده واحده اطلاق دارد.

آقای عزیزاده - بله، پس از این جهت هم اشکال دارد.

آقای کدخدایی - این مصوبه که نگفته مصوبات این کمیسیون‌ها بدون امضای رئیس جمهور باشد [تا بگوییم مغایر ذیل اصل ۱۳۸ است].

۱. «مکلف کردن دولت به تشکیل ستاد راهبری بازسازی مغایر با «اختیار» دولت در تشکیل کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر مقرر در اصل (۱۳۸) قانون اساسی می‌باشد.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (مرکز تحقیقات شورای نگهبان)، شماره ۹۲۰۲۰۰۳، مورخ ۱۳۹۲/۲/۳، ص ۱، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/Lf5o>

۲. بند (۱) نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۰۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱: «۱- در بند (۱) ماده واحده، مکلف نمودن دولت و الزام آن به تشکیل «ستاد راهبری بازسازی»، مغایر با اصل (۱۳۸) قانون اساسی است.»

۳. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۲/ف/۵۹۹، مورخ ۱۳۹۲/۲/۳، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/FtEb>

آقای مؤمن - چرا؟ اگر در مجلس قید «مکلف است» را به «می تواند» تبدیل کنند، مصوبه اصلاح می شود.

آقای جنتی - اگر بگویند دولت می تواند [ستاد تشکیل دهد] که این دیگر قانون نمی خواهد.

آقای اسماعیلی - حالا ممکن است به همین صورت، مصوبه را اصلاح کنند.

آقای یزدی - کلمه «می تواند» در خیلی از قوانین آمده است.

آقای جنتی - نه، آنجایی که شما می فرمایید، معمولاً [مراد از «می تواند»] الزام است.

آقای مؤمن - حالا اجازه بفرمایید به این ایراد که این برادران به همین ذیلی که الان خوانده شد دارند، بپردازیم. یک شبهه ای که آقای دکتر اسماعیلی فرمودند این بود که هزینه های این ماده واحده، منبع مالی ندارد و خلاف اصل (۷۵) قانون اساسی است که در مورد آن گفتیم، برای آن در صدر ماده واحده منابعی تعیین شده است.

اما در ادامه ی بند (۳) ماده واحده آمده است: «همچنین تا پایان بازسازی، کسورات مربوط به هزینه بیمه کارگران ساختمانی در شهرهای آسیب دیده به ده درصد (۱۰٪) کسورات مذکور کاهش می یابد و احداث ابنیه مناطق روستایی آسیب دیده از پرداخت آن معاف می باشند» که این قسمت آخر یعنی لازم نیست مناطق روستایی هیچ [حق بیمه ای] پرداخت کنند.

در ادامه هم می گوید: «دولت مکلف است باقیمانده حق بیمه مذکور را تأمین نماید» ایرادی که برادران مجمع مشورتی فقهی داشتند و الآن هم خدمت شما هست، این است که دولت مکلف است باقیمانده ی حق بیمه ی مذکور را تأمین نماید. باقیمانده ی حق بیمه ی مذکور هم قهراً (۹۰٪) می شود؛ چون ده درصد آن را همین ماده واحده کاهش داد. تأمین این باقیمانده ی حق بیمه از محل همان منابعی است که در صدر ماده واحده به آنها اشاره شده است و عیبی هم ندارد. اما ماده واحده نسبت به ابنیه ی مناطق روستایی، نگفته که [حق بیمه ی] آن را دولت پردازد؛ لذا این تقلیل درآمد است؛ «احداث ابنیه مناطق روستایی آسیب دیده از پرداخت آن معاف می باشند»؛ یعنی تقلیل درآمدی است که دولت را مکلف به پرداختش نکرده و از این جهت خلاف اصل (۷۵) قانون اساسی است.

آقای مدرسی یزدی - تقلیل کدام درآمد است؟

آقای مؤمن - تقلیل درآمد عمومی است؛ تقلیل درآمد بیمه است.

آقای علیزاده - تقلیل درآمد عمومی است؛ بیمه هم عمومی است.

آقای مدرسی یزدی - بیمه ممکن است خصوصی باشد.

منشی جلسه - بند (۳) ماده واحده: «۳- دولت مکلف است معادل مالیات ساخت ابنیه این مناطق را که از پیمانکاران اخذ می شود به عنوان کمک به پیمانکاران طرف قرارداد پرداخت نماید.

به منظور تأمین هزینه صدور پروانه ساختمانی واحدهای آسیب دیده، متناسب با ابعاد حادثه، تنخواهی به صورت علی الحساب، ظرف حداکثر دو هفته در اختیار وزارت کشور قرار می گیرد. این اعتبار به نسبت پروانه های صادره مذکور، در اختیار شهرداری های شهرهای آسیب دیده قرار می گیرد.

همچنین تا پایان بازسازی، کسورات مربوط به هزینه بیمه کارگران ساختمانی در شهرهای آسیب دیده به ده درصد (۱۰٪) کسورات مذکور کاهش می یابد و احداث ابنیه مناطق روستایی آسیب دیده از پرداخت آن معاف می باشد. دولت مکلف است باقیمانده حق بیمه مذکور را تأمین نماید.»

آقای علیزاده - ظاهراً بند (۳) بار مالی دارد. این مصوبه به صورت لایحه به مجلس آمده بود؟

آقای مدرسی یزدی - نه، [به صورت طرح مطرح شده، اما منابع مالی این مصوبه را] پیش بینی کرده اند. دولت برای اجرای این مصوبه باید از اعتبارات قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور و قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت استفاده کند [که در صدر ماده واحده، بیان شده است].

آقای مؤمن - منابع مالی آن را در ابتدای مصوبه گفته اند؛ [به همین دلیل]، آن ایراد بار مالی برطرف می شود؛ اما در عین حال، آقایان مجمع مشورتی فقهی باز هم اینجا یک ایراد گرفته اند.

آقای جنتی - دستور بعدی را بخوانید. شما وقتی اصل تشکیل ستاد راهبری بازسازی را رد کردید؛ یعنی این ستاد غیر قانونی است.

آقای مؤمن - نه حاج آقا، اجازه بفرمایید. نمایندگان مجلس الان می آیند قید «مکلف است» را به «می تواند» تبدیل می کنند و مورد تأیید رئیس جمهور بودن [مصوبات ستاد] را هم اعمال می کنند. آن وقت، مصوبه همین طور [بدون رفع ایراد بار مالی] درست می شود.

آقای جنتی - مجلس در پی تصویب اینکه دولت «می تواند»، نیست؛ «می تواند» که قانون نمی خواهد. اگر قانون هم نگوید دولت می تواند [ستاد راهبری بازسازی تشکیل دهد].

آقای مؤمن - اگر مجلس این مصوبه را اصلاح نکرد، حرفی نیست؛ اما اگر آن را درست کردند، [بدون ایراد بار مالی] ایراد دارد.

آقای جنتی - مگر می شود این مصوبه را درست کرد؟! این ایرادی که شما گرفتید، قابل رفع نیست.

آقای علیزاده - نه.

آقای مدرس یزدی - چرا؟

آقای علیزاده - چون مربوط به تأمین اجتماعی است. همیشه ما تأمین اجتماعی را [جزء منابع عمومی دانسته‌ایم].

آقای اسماعیلی - حالا اگر صدر ماده واحده را قبول کردید، مفاد بند (۳) هم [قابل قبول] است دیگر؛ چون صدر ماده به دولت می‌گوید با استفاده از این منابع، این موارد زیر را انجام بده. یکی از موارد عنوان شده هم همین است. این یعنی دولت باید حق بیمه‌ی [احداث ابنیه‌ی مناطق روستایی آسیب‌دیده] را هم تأمین کند.

آقای مؤمن - ماده واحده این را نگفته است. این مطلب در اینجا ذیل چه عنوانی است؟ بند (۳) گفته است که دولت کمبود حق بیمه را بپردازد، بقیه‌ی حق بیمه را بپردازد. پس این مربوط به آنجایی است که بقیه‌ی حق بیمه وجود داشته باشد.

آقای علیزاده - اینجا ندارد که بقیه‌ی حق بیمه را دولت می‌پردازد.

آقای اسماعیلی - [احداث ابنیه‌ی مناطق روستایی آسیب‌دیده از پرداخت حق بیمه] معاف است دیگر.

آقای علیزاده - معاف نیست؛ حق بیمه را دولت می‌دهد. باید بگوید دولت می‌دهد. اگر بگوید دولت می‌دهد، [درست می‌شود].

آقای مؤمن - دولت نمی‌دهد. اصلاً هیچ کس نمی‌دهد.

آقای اسماعیلی - دولت حق بیمه را به چه کسی می‌دهد؟

آقای مؤمن - حق بیمه را به تأمین اجتماعی می‌دهد. اگر ماده واحده این را گفته بود، مفادش درست بود. ولی چون نگفته، مجمع مشورتی فقهی به آن ایراد گرفته است. «معاف نمودن روستائیان از پرداخت هزینه بیمه کارگران در احداث ابنیه مناطق روستایی آسیب‌دیده خلاف اصل (۷۵) قانون اساسی دانسته شد.»^۱ در این باره توضیحاتی هم نوشته‌اند. بعضی از اعضای مجمع هم غیر از این را گفته‌اند که در این مصوبه برای تأمین حق بیمه، راهکار داده شده است.

آقای یزدی - «در مقابل نظر بعضی از اعضای دیگر این بود که ذیل این بند دولت را مکلف به تأمین باقیمانده حق بیمه مذکور نموده است و در صدر ماده واحده راه‌های تأمین

اعتبار نیز مشخص شده است و لذا ایرادی در بین باقی نمی‌ماند و یا اینکه اصلاً از روستائیان حق بیمه‌ای در احداث ابنیه گرفته نمی‌شود تا معاف شدن از آن مستلزم تقلیل درآمد عمومی گردد.»^۲

آقای مؤمن - ولی اگر تا آخر [نظر مجمع مشورتی فقهی] را بخوانید، جواب این ایراد را داده‌اند.

آقای یزدی - «البته از این شبهه این‌گونه جواب داده شد که مکلف نمودن دولت به تأمین باقیمانده حق بیمه در مورد بیمه کارگران ساختمانی در شهرهای آسیب‌دیده می‌باشد و شامل روستاها نمی‌گردد و لذا معاف نمودن آنان خلاف اصل (۷۵) است. همچنین تعبیر به «معاف بودن» ظاهراً آن است که هزینه بیمه‌ای فرض گردیده و وجود داشته است و نسبت به آن معافیت تحقق شده است و لذا موجب تقلیل درآمد می‌گردد و خلاف اصل مذکور است.»^۳

ظاهراً این اشکال وارد است.

آقای ره‌پیک - اعضای مجمع در اینجا دقت خوبی داشته‌اند.

آقای مؤمن - حالا اگر می‌خواهید اشکال بگیرید، بگیرید دیگر.

آقای علیزاده - بله، بنده حرفی ندارم.

آقای مدرس یزدی - این بیمه‌ها را خصوصی نکرده‌اند؟

آقای علیزاده - نه.

آقای مؤمن - نه.

آقای علیزاده - آقایانی که این قسمت از ماده واحده را به اصطلاح موجب کاهش درآمد عمومی و خلاف اصل (۷۵) قانون اساسی می‌دانند، رأی بدهند.

آقای هاشمی‌شاهرودی - رأی آورد.

آقای اسماعیلی - رأی آورد.

منشی جلسه - حاج آقا، شش نفر به این ایراد رأی دادند!

آقای علیزاده - سه رأی آنجا، چهار تا هم اینجا دیگر. رأی آورد. خوب، بند بعدی ماده را بخوانید.^۴

۲. همان.

۳. همان.

۴. بند (۲) نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۰۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱: ۲-۲-۲۱ فraz آخر بند (۳) ماده واحده، از آنجا که به کاهش درآمد عمومی می‌انجامد و طریق جبران آن تعیین نشده است، مغایر اصل (۷۵) قانون اساسی شناخته شد.»

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۲/ف/۵۹۹، مورخ ۱۳۹۲/۲/۳، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/FtEb>

صورت] وام است، کارمزدش حداقل است ولی آنجایی که وام نیست دارای حداکثر کارمزد است.

آقای مؤمن - حاج آقا، [نظر شما] خلاف ظاهر عبارت بند (۴) است. ظاهر عبارت این است که تسهیلات اعطایی دارای حداقل کارمزد باشد؛ نه اینکه وام، حداقل کارمزد را داشته باشد.

آقای مدرسی یزدی - بله؟! تسهیلات اعم است.

آقای مؤمن - پس نباید بگوید با حداقل.

آقای علیزاده - گفته است «کارمزد»؛ «سود» که نگفته است. به مجلس بگوییم اینجا اصلاح عبارتی لازم دارد.

آقای مؤمن - آقایان مجمع مشورتی فقهی درباره‌ی این بند نوشته‌اند این عبارت، نوعی ناسازگاری ظاهری دارد.

آقای علیزاده - بله.

آقای جنتی - آقا، حالا شما می‌خواهید ایراد و ابهام بگیرید که اینجا مرادتان از تسهیلات چیست؟ مرادتان وام است یا اعم از وام است؟!

آقای هاشمی‌شاهرودی - بند (۴) می‌گوید: «با حداقل کارمزد»، کارمزد که حرام نیست؛ چون کارمزد هم حدی دارد.

آقای مؤمن - ظاهراً بند (۴) نمی‌خواهد این حرف را بزند.

آقای علیزاده - به مجلس بگوییم که ظاهراً عبارت این بند جوری است که غیر از وام را می‌رساند. به این بند، ایراد که نداریم و ایرادی نمی‌گیریم.

آقای هاشمی‌شاهرودی - در اینجا می‌خواهند کارمزد بگیرند.

آقای مؤمن - [اگر مقصود از تسهیلات، مضاربه باشد]، مضاربه که کارمزد وجود ندارد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - خب، حالا اگر بخواهند [در مضاربه] کارمزد بگیرند، این کار اشکال دارد.

آقای علیزاده - یعنی می‌فرمایید هدف مجلس از این عبارت این بوده که [برای مضاربه، کارمزد بگیرند]، سود آن را هم بعداً بگیرند؟! یا هدفشان این بوده که آن را صرفاً به وام تخصیص بدهند؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله، [اگر مقصود، مضاربه باشد، یعنی] هم کارمزد می‌گیرند و هم سود.

آقای مؤمن - مجمع مشورتی فقهی قم هم همین حرف را می‌خواهند بزنند. ظاهراً اگر عبارت را درست کنند، بهتر است.

منشی جلسه - حاج آقا، فکر می‌کنم این بند در مورد کارمزد، نیاز به اصلاح عبارتی دارد.

آقای علیزاده - در صورتی که ایرادهای قبلی اصلاح بشود، تبصره‌ی بند (۴) هم ایرادی ندارد. چون ستاد راهبری بازسازی اگر بخواهد بدون تصویب [رئیس جمهور]، خودش مبالغ [تسهیلات] را بالا یا پایین بیاورد، این کار اشکال دارد؛ اما اگر

منشی جلسه - «۴- به هر واحد صنفی تولیدی - خدمات فنی، کارگاه‌ها و کارخانه‌های آسیب‌دیده حداکثر مبلغ سیصد میلیون (۳۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال و هر واحد صنفی توزیعی - خدماتی حداکثر مبلغ دویست میلیون (۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تسهیلات، با حداقل کارمزد و بیش‌ترین زمان تنفس ممکن با معرفی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان و تأیید فرماندار مربوط پرداخت گردد.

تبصره - ستاد راهبری بازسازی موضوع بند (۱) این قانون می‌تواند مبالغ مذکور را افزایش دهد.»

آقای مؤمن - خب، بند (۴) را ملاحظه بفرمایید. عبارت «تسهیلات با حداقل کارمزد» یک خُرده نامأنوس است؛ تسهیلات که کارمزد ندارد.

آقای جنتی - نه، به قرینه‌ی همین تخفیفی که داده‌اند، مرادشان از تسهیلات، وام است.

آقای مدرسی یزدی - بند (۴)، اشکال قانون اساسی ندارد ولی عبارت [آن دقیق نیست]. البته تسهیلات اعم از مضاربه و وام است؛ لذا شامل وام هم می‌شود.

آقای جنتی - [وام] کارمزد دارد.

آقای علیزاده - باید دید هر جا که لفظ «کارمزد» آمد - همان‌طور که حضرت آیت‌الله جنتی گفتند - منظور وام است. بله، همان سود پول شرعی است.

آقای یزدی - مرحوم آقای رضوانی [از اعضای سابق شورای نگهبان] به چنین مواردی، اشکال نمی‌گرفتند.

آقای علیزاده - بله، خدا رحمتشان کند. اگر کارمزد باشد، خود شما [فقه‌های شورای نگهبان] فرمودید که کارمزد زیاد اشکال دارد.

آقای مؤمن - آقایان مجمع مشورتی فقهی درباره‌ی بند (۴) ماده واحده نوشته‌اند: «در عبارت «تسهیلات با حداقل کارمزد» نوعی ناسازگاری وجود دارد».^۱ این بند، اشکال شرعی ندارد. اگر می‌خواهید عبارت این بند درست باشد، نباید گفته شود «تسهیلات با حداقل کارمزد». به جای آن مثلاً بگویند با حداقل منفعت و سودی که می‌خواهند در نظر بگیرند. ولی اشکال، خلاف شرع بودن نیست.

آقای مدرسی یزدی - حداقل ابهام این است که قید «تسهیلات» اعم از وام و بقیه‌ی عقود است.

آقای مؤمن - آن وقت قید «با حداقل کارمزد» یعنی چه؟

آقای مدرسی یزدی - خب، یعنی آنجایی که [مبلغ پرداختی به

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۵۹۹/ف/۹۲، مورخ ۱۳۹۲/۲/۳، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/FtEb>

آقای مؤمن - همین بند گفته: «به منظور بازسازی ساختمان‌های دولتی و عمومی آسیب‌دیده».

آقای علیزاده - نه، اینجا را بخوانید: «هر کدام نسبت به احداث آنها».

آقای مدرسی یزدی - درست است؛ اشکال شما وارد است.

آقای علیزاده - بله، پس بفرمایید اینجا اشکال عبارتی دارد.

آقای مدرسی یزدی - البته بازسازی را هم نوشته است.

آقای علیزاده - ساختمانی ممکن است بازسازی بخواهد؛ یعنی اگر تخریب شد دوباره آن را بسازند [ولی ساختمان آسیب‌دیده، تعمیر یا ترمیم می‌خواهد]. همه اینها ممکن است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - این ایراد وارد نیست. این بند درباره‌ی اموال دولتی و عمومی است.

آقای مؤمن - اموال دولتی و عمومی و مساجد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - نه، اموال دولتی و عمومی.

آقای مؤمن - اموال عمومی؛ بله دیگر. اموال عمومی ممکن است که ...

آقای علیزاده - مجمع مشورتی فقهی درباره‌ی بند (۵) ایرادی گرفته است و گفته است اطلاق بازسازی اماکن تاریخی و شمول آن نسبت به مواردی همچون مراکز عبادی غیرمسلمانان که ساختن آنها در شرع اسلام جایز نمی‌باشد، خلاف شرع است.^۲

آقای یزدی - حالا اگر واقعاً زلزله‌ای آمد و مکانی این‌چنینی خراب شد، نباید آنها را بازسازی کرد؟!

آقای مؤمن - مجمع مشورتی فقهی می‌گوید الزام دولت به بازسازی این قبیل اماکن، خلاف شرع است. خوب، نمی‌تواند اینها را با بیت‌المال بازسازی کنند.

آقای یزدی - این‌طور فرض کنید که یک مکانی باشد که نشان می‌دهد در این کشور در زمان فلان پادشاه این مکان ساخته شده

است. این مکان هم الان طوری نیست که مرکز کفر یا مرکز شراب و قمار باشد. حالا دولت نباید چنین مکان‌های تاریخی را که تخریب شده است بازسازی کند؟! من چنین نظری را قبول ندارم.

من می‌گویم بازسازی این مراکز اشکالی ندارد، بلکه وظیفه‌ی دولت است که آنها را بازسازی کند. من که قضیه را این‌طور می‌فهمم [و در مورد این مسئله، چنین استنباطی دارم]. اشکال

وقتی به وجود می‌آید که دولت بخواهد مرکز کفر یا در حقیقت مرکزی که کفر در آنجا تأیید می‌شود را تعمیر کند، در حالی که اولاً این مراکز، مرکز کفر نیست. از سوی دیگر، اصلاً برخی از این

اماکن، اثر تاریخی است. من می‌خواهم بگویم این معابد، اصلاً اثر

ایرادات سابق که گرفتیم اصلاح شود، تبصره هم انشاءالله اشکال نخواهد داشت.

منشی جلسه - همین را به مجلس بگوییم؟

آقای علیزاده - بله، بگویید. مگر ستاد راهبری بازسازی خودش می‌تواند [مبالغ تسهیلات را] بالا ببرد؟! تبصره‌ی بند (۴) مبنی بر اشکال قبلی [= استقلال عمل کمیسیون در تصویب امور بدون تأیید رئیس جمهور]، اشکال دارد. در صورتی که آنجا اصلاح بشود، اینجا هم ایراد ندارد. بالاخره [اعطای تسهیلات] هم یک تصمیم اجرایی است دیگر. تصمیم اجرایی هم باید به تصویب رئیس جمهور برسد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله.

آقای یزدی - در حقیقت، در مورد وام هم، اگر مقصود از کارمزد مقدار پولی است که هزینه‌ی ثبت و ضبط و دفترچه و امثال اینها می‌شود و مقصود از آن [سود نباشد]، نباید بین مبلغ کم و زیاد وام خیلی تفاوت باشد؛ اگر منظور از کارمزد همین باشد بلااشکال است، ولی اگر کارمزد به نحوی باشد که کارمزد نسبت به مبلغ [تسهیلات] تغییر کند، این کار اشکال دارد.

آقای علیزاده - حالا ما گفتیم بند (۴) را از جهت عبارتی درست کنند، ایراد شرعی و قانون اساسی که نداشتیم.^۱

منشی جلسه - «۵- به منظور بازسازی ساختمان‌های دولتی و عمومی آسیب‌دیده، مساجد، حسینیه‌ها و امامزاده‌ها و اماکن تاریخی، پس از اعلام استانداری مربوط و تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری، اعتبار مورد نیاز در اختیار وزارت راه و شهرسازی یا دستگاه‌های ذی‌ربط قرار می‌گیرد تا پس از تعیین ردیف، عنوان طرح و اعتبار مصوب هر کدام، نسبت به احداث آنها اقدام نماید، به گونه‌ای که ظرف دو سال کلیه عملیات اجرایی خاتمه یابند.»

آقای علیزاده - اماکن آسیب‌دیده که احداث نمی‌خواهد، تعمیر یا ترمیم می‌خواهد. بند (۵) گفته: «نسبت به احداث آنها»، [منظور از] احداث چیست؟

آقای مؤمن - منظور بازسازی است دیگر.

آقای هاشمی‌شاهرودی - شاید [چون ممکن است] کل ساختمان از بین رفته باشد، واژه‌ی احداث را به کار برده‌اند.

آقای علیزاده - می‌دانم، اما بالاتر می‌گوید، در صورت آسیب دیدن، بله، پس بفرمایید اینجا هم به اصلاح عبارتی نیاز دارد.

۱. بند (۱) تذکرات مندرج در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۰۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱: «۱- در بند (۴)، عبارت «تسهیلات با حداقل کارمزد»، نیازمند اصلاح عبارتی است.»

۲. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۵۹۹/ف/۹۲، مورخ ۱۳۹۲/۲/۳، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/FtEb>

اگر مصوبه می‌خواست بگوید عبادتگاه‌های مربوط به اقلیت‌های دینی را به لحاظ اینکه مکانی عمومی است درست کنید، دیگر لازم نبود کلمه‌ی مساجد و حسینیه‌ها و امامزاده‌ها را ذکر می‌کرد؛ چون اینها هم از این جنبه، عمومی هستند. قید عمومی که مصوبه گفته امثال ورزشگاه‌ها را هم شامل می‌شود.

آقای یزدی - پارک‌های عمومی را هم شامل می‌شود.

آقای علیزاده - بله. بند (۵) بعد می‌آید اماکن تاریخی را می‌گوید. در اینجا فقط ممکن است بگویید بعضی از بناهای مذهبی، تاریخی هم هستند. بند (۵) من باب تاریخی بودن می‌گوید این بناهای مذهبی و امثال آن را بازسازی کنید. دولت این اماکن را به جهت تاریخی بودنشان درست می‌کند.

آقای جنتی - حاج آقای مدرسی.

آقای مدرسی یزدی - یک بحث این است که آیا این ماده اجازه یا دستور بازسازی معابد تخریب شده را می‌دهد یا نه؟ و بحث دیگر اینکه اگر این اجازه یا دستور را داده، آیا این بازسازی خلاف شرع است یا نه؟ خلاف شرع بودن این قضیه هم دو بحث دارد: یکی اینکه آیا می‌شود این معابد را با بودجه‌ی عمومی بازسازی کرد؟ و بحث دیگر این است که اصلاً می‌شود اجازه‌ی بازسازی داد یا نه؟ اما به هر حال، اینکه مفاد این ماده واحد، واقعاً طوری باشد که مفید لزوم بازسازی مکان‌های عبادی غیرمسلمانان باشد، این طور نیست؛ چون فقط گفته این مکان‌ها را از نظر تاریخی بودن بما هی تاریخی، بازسازی بکنید.

آقای جنتی - آقا، بحث‌ها دارد تکراری می‌شود. آرا که مشخص است، پس رأی بگیرید.

آقای علیزاده - آقایان فقهای معظم، چنانچه اطلاق [الزام دولت به بازسازی] اماکن تاریخی در این مصوبه را - که به نظر برخی شامل کلیساها یا معابد تاریخی مربوط به اقلیت‌های دینی شناخته شده می‌شود - خلاف شرع می‌دانید، اعلام رأی بفرمایید. آقایان ایرادشان یقیناً نسبت به معابد اقلیت‌های شناخته شده در قانون اساسی است، وگرنه اقلیت‌های غیر شناخته شده را که ما اصلاً قبول نداریم، بله؟

آقای یزدی - بله، فقط در مورد به رسمیت شناخته شده‌ها.

آقای مدرسی یزدی - خب، [اطلاقش، معابد اقلیت‌های] به رسمیت شناخته نشده را هم شامل می‌شود.

آقای علیزاده - بله، اگر بحث از نظر «ارزش تاریخی» باشد، معابد کلیه‌ی غیرمسلمانان [اعم از اقلیت‌های به رسمیت شناخته شده در قانون اساسی و به رسمیت شناخته نشده] را شامل می‌شود. اگر آقایان فقها به این قسمت ماده واحد، اشکال شرعی دارند، بفرمایند.

تاریخی است. اثر تاریخی [که فرقی ندارد مربوط به چه گروهی است]. من یادم هست یک وقتی در اینجا [ساختمان قدیم مجلس شورای اسلامی قبلی] در مجلس بودم. آمدم به جلسه‌ی شورای نگهبان در همین ساختمان. حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی [دبیر و از اعضای پیشین شورای نگهبان] - که خدا سلامتشان بدارد - هم اینجا بودند. من به ایشان عرض کردم که اگر قطعه‌ای از کشتی نوح (ع) پیدا شود - مثال بود دیگر - و باستان‌شناسان هم بگویند این تکه چوب واقعاً از کشتی نوح (ع) است؛ من معتقدم باید این تکه چوب حفظ بشود. آقایان اعضا در همان جلسه گفتند: این یعنی چه؟ من هم گفتم: یعنی چه ندارد. من یادم هست که اینجا [ساختمان] را هم هنوز تغییر نداده بودند. من پرسیدم آیا نقشه‌ها و معماری‌های این ساختمان‌ها که نشان‌دهنده‌ی مهندسی مثلاً صد سال پیش است را باید خراب کرد؟ گفتند بله خب، خراب بشود، چه اشکالی دارد؟ اما من این نظر را قبول ندارم. من می‌گویم الان اگر مثلاً آن نقشه‌ی معماری قبلی اینجا بود که نشان می‌داد صد سال پیش در اینجا چطور زندگی می‌کردند [باید اینها را حفظ کرد]. همین الان معمارهای قبلی مسلمان و غیرمسلمان را با آثار باستانی برجای مانده از آنها معرفی می‌کنند، قدرت هندسی و هنرهایشان را این چنین معرفی می‌کنند، ضمن اینکه هر اثر باستانی، گویای واقعیت‌های دینی، مذهبی و فرهنگی است.

آقای علیزاده - بنده یک سؤال دارم. اصلاً کجای این مصوبه می‌گوید مراکز عبادی غیرمسلمانان را درست کنید؟ اصلاً این مصوبه این را نمی‌گوید.

آقای یزدی - نه، من می‌خواهم بگویم، اگر مصوبه این را هم بگوید اشکال ندارد.

آقای علیزاده - ببینید، من یک بار بخش اول بند (۵) مصوبه را می‌خوانم: «به منظور بازسازی ساختمان‌های دولتی و عمومی آسیب‌دیده، مساجد، حسینیه‌ها و امامزاده‌ها و اماکن تاریخی ...». این بند صحبتی از مراکز عبادی غیرمسلمانان نمی‌کند. اولاً بند (۵) که از اماکن مذهبی صحبت کرده، نگفته کل اماکن مذهبی، بلکه فقط امامزاده‌ها، حسینیه‌ها و مساجد را گفته و امکانه‌ی تاریخی را هم گفته است. ثانیاً این مصوبه می‌خواهد این مکان‌ها به عنوان یک جای تاریخی از بین نرود؛ نه به عنوان اینکه عبادتگاه هستند تا احیاناً بگوییم احیای آنها اشکال دارد.

آقای مؤمن - اینها ساختمان‌های عمومی است دیگر.

آقای علیزاده - نه، اینها ساختمان‌های عمومی نیست. ساختمان‌های دولتی و عمومی مثل وزارتخانه و امثال آن است.

آقای یزدی - بله، اگر از نظر «ارزش تاریخی» این اماکن بحث کنید، حکم این مصوبه، شامل بازسازی معابد اقلیت‌های غیرشناخته‌شده در قانون اساسی هم می‌شود، ولی من از جنبه‌ی ارزش تاریخی نمی‌گویم [حکم این ماده، بلا اشکال است]، بلکه از نظر مذهبی و اینکه [این اقلیت‌ها دارای] پیروانی هستند می‌گویم.

آقای جنتی - در مورد بند (۵) رأی می‌گیرند. آقایان فقهای که آن را خلاف شرع می‌دانند، رأی بدهند. حاج آقای شاهرودی!

آقای هاشمی‌شاهرودی - نه، من رأی ندارم [و آن را خلاف شرع نمی‌دانم]. این موضوع هم از جمله اختیارات حکومت اسلامی است.

آقای جنتی - خب، پس این یک یا دو رأی دارد. خیلی خب، این بحث تمام شد.^۱

منشی جلسه - «۶- بازپرداخت کلیه تسهیلات اعطایی قبل از وقوع حادثه به افراد آسیب‌دیده (اعم از تولیدی و غیر تولیدی، در شهرها و روستاها) به مدت دو سال از تاریخ وقوع حادثه، استمهال و سود متعلقه برای مدت مذکور توسط دولت تأمین می‌شود.

همچنین استفاده از تسهیلات تخصیصی اعم از مسکونی و غیرمسکونی شهری و روستایی، مشروط به نداشتن بدهی قبلی، نداشتن چک برگشتی، تأهل و حداکثر سن نمی‌باشد. پرداخت تسهیلات بانکی جهت ساخت، بازسازی و مقاوم‌سازی مجدد برای افرادی که در گذشته از تسهیلات بانکی استفاده کرده‌اند ولی ساختمان مذکور آسیب‌دیده و یا از بین رفته، بلامانع است.»

آقای علیزاده - خیلی خب، این بند که اشکالی ندارد.

منشی جلسه - «۷- به منظور جبران خسارت‌ها و تأمین نیازهای ضروری بخش کشاورزی مناطق آسیب‌دیده، تسهیلاتی با حداقل کارمزد و بیش‌ترین زمان تنفس ممکن از محل منابع صندوق توسعه کشاورزی در اختیار کشاورزان قرار می‌گیرد.

۸- دولت مکلف است اعتبارات لازم را برای ساخت و آماده نمودن حداقل یکصد هزار واحد مسکونی پیش‌ساخته برای اسکان موقت و به همین میزان قطعات پیش‌ساخته برای اسکان دائم در اختیار وزارت راه و شهرسازی قرار دهد تا در صورت بروز حادثه به سرعت در مناطق آسیب‌دیده مورد استفاده قرار گیرد.

۹- احکام این قانون در مورد حوادث غیرمترقبه از تاریخ ۱۳۹۱/۵/۲۱ نیز لازم‌الاجراء است.»

آقای علیزاده - خیلی خب، مجلس تاریخ اجرای مصوبه را هم

جلو برده دیگر.

آقای مؤمن - اینکه جلو برده؛ یعنی حرف‌ها و کارهای قبلی دولت باطل است؟

آقای اسماعیلی - نه، بند (۹) دارد مطلب اضافه‌ای می‌گوید؛ یعنی مجلس [برای مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیر مترقبه] اضافه بر تصمیمات قبلی، تصمیم جدیدی گرفته است.

آقای علیزاده - این بند می‌گوید این تصمیم اضافی را برای زمان [قبل از تصویب مصوبه] هم اجرا کنید یا به اصطلاح تصمیم را سرایت بدهید، تسری بدهید. این اشکالی ندارد و تصمیمات قبلی دولت را باطل نمی‌کند.

آقای مؤمن - یعنی دولت باید همین‌ها را [برای چند ماه گذشته هم] اعمال کنند؟

آقای علیزاده - بله.^۲

۲. نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۰۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۱۵۰/۲۲۳۴ مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۶؛ طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه، مصوب جلسه مورخ بیست و یکم فروردین‌ماه یکهزار و سیصد و نود و دو مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۲/۴ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر این شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در بند (۱) ماده واحده، مکلف نمودن دولت و الزام آن به تشکیل «ستاد راهبری بازسازی»، مغایر با اصل (۱۳۸) قانون اساسی است. همچنین اطلاق ذیل این بند از این جهت که مصوبات ستاد مذکور را در صورت عدم تأیید رئیس جمهور نیز لازم‌الاجراء می‌داند، مغایر اصل (۱۳۸) قانون اساسی شناخته شد.

۲- فراز آخر بند (۳) ماده واحده، از آنجا که به کاهش درآمد عمومی می‌انجامد و طریق جبران آن تعیین نشده است، مغایر اصل (۷۵) قانون اساسی شناخته شد.

تذکرات:

۱- در بند (۴)، عبارت «تسهیلات با حداقل کارمزد»، نیازمند اصلاح عبارتی است.
۲- در بند (۵) که تنها واژه «احداث» آمده، با توجه به مفاد این بند، نیازمند اصلاح است.»

۱. بند (۲) تذکرات مندرج در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۰۰۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۲/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح تسریع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه مصوب ۱۳۹۲/۱/۲۱: «۲- در بند (۵) که تنها واژه «احداث» آمده، با توجه به مفاد این بند، نیازمند اصلاح است.»